
Ciechanów, ul. Pułtуска, gm. loco , woj. mazowieckie, AZP 43-62

Informator Archeologiczny : badania 34, 224-225

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Najpewniej znajduje się ona poza konstrukcją badanego obiektu.

W trakcie prowadzonych prac pozyskano ruchomy materiał zabytkowy w postaci ceramiki naczyniowej średniowiecznej, nowożytnej oraz kafli piecowych.

Ceramika średniowieczna została wykonana z surowca zbliżonego do tzw. białej ceramiki krakowskiej, wypalanej w atmosferze redukcyjnej oraz utleniającej. Zdobienie powierzchni w formie dookólnych linii rytych oraz dołków paznokciowych. Materiał średniowieczny datowano na przełom XIII i XIV w. i 1. poł. XIV w. Ceramikę nowożytną, w dużej partii polewaną polewą pomarańczową, zieloną i brunatną, datowano na XVI-XVIII w.

Kafle są reprezentowane przez wyroby nowożytne datowane na XVII w. Do szczególnie interesujących należy zaliczyć kafle płytowe z kartuszami herbowymi rodzaju Promnitzów, pokryte zieloną polewą.

Prace archeologiczne, prowadzone w omawianym rejonie zachodnim starożytnego miasta, powinny być kontynuowane

Bobowicko, st. 3, gm. Międzyrzecz, woj. lubuskie, AZP 51-15/80

patrz: wczesne średniowiecze

Brzezie, st. 17, gm. Kłaj, woj. małopolskie

patrz: neolit

BYDGOSZCZ, st. 509, ul. Pod Blankami 31, gm. *loco*, woj. kujawsko-pomorskie, AZP 37-38/210

- miasto, średniowiecze-nowożytność

Badania archeologiczne o charakterze ratowniczym, wyprzedzające prace budowlane, prowadzone przez mgr Annę Siwiak i mgr. Wojciecha Siwiaka (Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska w Bydgoszczy). Finansowane przez inwestora prywatnego.

Podczas badań zarejestrowano 6 faz drewnianej zabudowy. Rodzaj konstrukcji i forma zabudowy wskazują, że były to budynki gospodarcze stanowiące zaplecze głównych zabudowań zlokalizowanych przy ul. Długiej. Pozostałości konstrukcji drewnianych zostały częściowo zniszczone przez fundament arkadowy budynku z 1. poł. XIX w.

Dokumentacja i zabytki znajdują się w WUOZ, Delegatura w Bydgoszczy. Badania nie będą kontynuowane.

CIECHANÓW, ul. Pułtуска, gm. *loco*, woj. mazowieckie, AZP 43-62

- osadnictwo typu miejskiego (XV do XX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe (wyprzedzające) w obrębie wykopu pod kolektor odprowadzający wodę deszczową (szer. wykopu – 2,50 m), przeprowadzone od 3 lipca do 19 października przez Marka Piotrowskiego (autor sprawozdania, „EVIS’ s.c). Finansowane przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Ciechanowie. Trzeci sezon badań. Przebadano łącznie powierzchnię 265 m².

W sezonie 2000 przekopano 88 m (do zbiegu ul. Pułtuskiej i ul. 11. Pułku Ułanów Legionowych), gdzie nastąpiło podłączenie do instalacji już istniejącej. Dodatkowo, przy południowej krawędzi wykopu, w celu wyjaśnienia funkcji odkrytych konstrukcji drewnianych założono wykop o powierzchni 18 m².

Na północnej części jezdni ul. Pułtuskiej przebadano wykop o długości 17 m, podzielony ze względów technicznych na 2 odcinki eksploracyjne.

Najważniejsze odkrycia – wykop główny: fragmenty drewnianej zabudowy z XV-XVI w. – budynek tzw. stajni, wypełniony warstwą mierzwy grubości 1,50 m, z dużą liczbą zabytków organicznych (gałęzie, obrobione drewno, fragmenty beczek, fragmenty obuwia skózanego), ceramiką i zabytkami metalowymi (m.in. znaleziono 2 ostrogi). Uchwycona szerokość budynku – 5 m, konstrukcja podobna do budynku odkrytego w 1998 r. (zachowały się drewniane belki konstrukcji podłogi i ściany wykonane z pionowych desek). Większa część budynku kontynuuje się w kierunku północnym i zalega pod jezdnią ulicy. Odkryty budynek

gospodarczy był zapleczem murowanych kamienic, tworzących w XVI w. południową pierzeję rynku.

Odsłonięto duże fragmenty wałów miejskich (spalonych), wykonanych z drewna i gliny. Konstrukcja pochodzi prawdopodobnie z 1. poł. XV w., na co wskazuje ceramika znaleziona w rozsypisku wału. Założony wykop dodatkowy odsłonił prawdopodobnie fragmenty bramy wjazdowej.

Na wschód od linii wału odkryto późniejszy, spalony budynek drewniany, w którym zachowały się niewielkie fragmenty ściany południowej.

Na przedłużeniu wjazdu, w kierunku wschodnim, warstwy kulturowe uległy wypłyceniu i odsłonięto jedynie ślady po 4 słupach drewnianych wbitych w odległości 150-200 cm od siebie. Zanik warstwy kulturowej (w pobliżu skrzyżowania z ul. 11. Pułku Ułanów Legionowych żółty piasek calcowy występował tuż pod brukiem jezdni) można tłumaczyć znaczną niwelacją terenu przez Niemców podczas budowy ul. Pułtuskiej. (ul. 17 Stycznia i ul. Pułtуска powstały zamiast kwartału wyburzonych domów stojących na południe od rynku. Ulice te miały być zapasowym lotniskiem dla celów strategicznych w czasie wojny).

Na północnej stronie jezdni odsłonięto fragmenty piwnic ceglanych, zbudowanych z cegły gotyckiej tzw. palcówki, spajanych zaprawą wapienną. Mury wykazywały ślady licznych przemurowań i napraw. Materiał ceramiczny przemieszany, od średniowiecznego aż po XX w., co świadczy o wykorzystywaniu tych piwnic jeszcze w okresie przedwojennym. Odsłonięcie tych budynków jest pierwszym śladem po wyburzonej pierzei południowej rynku.

Bardzo ważne stanowisko dla poznania historii miasta i rozplanowania średniowiecznego miasta lokacyjnego. Większa część tego stanowiska zalega pod ruchliwą drogą krajową (ul. 17 Stycznia), która przy okazji prac kanalizacyjnych była modernizowana. Nie wydaje się możliwe, aby w tym rejonie, w najbliższym czasie prowadzono jakiegokolwiek prace ziemne, tym cenniejsze są więc zdobyte dotychczas informacje.

Materiał i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

Wyniki z badań zostaną opublikowane w „Ciechanowskich Studiach Muzealnych”.

Badania zakończono.

CZCHÓW, st. 1. gm. *loco*,
woj. małopolskie, AZP 107-
63/1

- ruiny zamku średniowiecznego

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone od 17 lipca do 16 sierpnia przez mgr. Andrzeja Szpunara (autor sprawozdania, Muzeum Okręgowe Tarnów). Finansowane przez WKZ w Krakowie. Ósmy sezon badań. Przebadano powierzchnię 1 ara.

Wykonano 2 wykopy, jeden przy bramie od strony dziedzińca w celu uzyskania danych o kształcie wjazdu do wnętrza zamku. Odsłonięto 3 poziomy bruków kamiennych i pochylnię prowadzącą na dziedzińiec zamkowy. Zdjęto kilka warstw we wnętrzu budowli bramnej (ze względu na konieczność wykonania odpływu wody z wnętrza rekonstruowanej bramy), odkryto ceramikę i kilkadziesiąt przedmiotów metalowych oraz srebrny denar Jadwigi Andegaweńskiej. Drugi wykop w formie sondażu założono na stoku północnym wzgórza poniżej ściany domu zamkowego. Jego celem było sprawdzenie, czy nie istnieje dodatkowy pas murów obronnych. W efekcie znaleziono relikty muru leżącego w odległości 4 m od ściany zewnętrznej domu zamkowego. Wydaje się, że był to jedynie mur oporowy podtrzymujący stok wzgórza. Wykonano także kontrolny wykop przy ścianie wieży zamkowej. Staraniem miasta Czchowa zakończono prace konserwatorskie przy wieży zamkowej, odtworzono pełny zarys budowli bramnej i uruchomiono klatkę schodową w wieży, przekształcając ją w punkt widokowy. W piwnicach Urzędu Miasta została otwarta stała wystawa „Zamek w Czchowie” prezentująca wyniki badań archeologicznych z lat 1993-2000.